

POLITIET

Nyhetsbrev fra næringslivskontakten Nordland politidistrikt

I denne utgaven:

- ✓ Gjenåpning av samfunnet
- ✓ Løsepengevirus
- ✓ Annen internettrelatert kriminalitet
- ✓ A-krimsentret i Nordland
- ✓ Lakse-sakene
- ✓ Næringslivskontakten i Nordland

GJENÅPNING AV SAMFUNNET

Norge er i ferd med å gjenåpne samfunnet. Det har vært krevende å stå i et delvis nedstengt samfunn med stengte virksomheter og en betydelig arbeidsløshet. Tiden som kommer vil fortsatt være utfordrende. Vi er kjent med at dere arbeider for å løse disse utfordringene sammen med egne kollegaer, bransjeorganisasjoner og myndighetene.

Nordland politidistrikt vil gjerne gi honnør til alle som har bidratt til å hindre spredningen av Covid-19, og således tatt et betydelig samfunnsansvar. Dere har vært tålmodige, fulgt råd, vært nytenkende og har utvist stor omsorg for deres medmennesker. Vi takker dere for dette.

I forrige nyhetsbrev anmodet vi dere om å være observant på nye former for kriminalitet som kunne dukke opp i kjølvannet av pandemien. Erfaring har vist at det alltid vil være noen som er villig til å utnytte våre sårbarheter. Vi oppfordrer dere fortsatt til å melde fra til dersom dere blir utsatt for og/eller har mistanke om kriminell aktivitet.

Gjennom dette nyhetsbrevet vil vi belyse noen av de kriminalitetsutfordringene som har dukket opp i den senere tid både nasjonalt og regionalt.

LØSEPENGEVIRUS

Løsepengevirus er en type skadevare som låser eller krypterer hele eller deler av innholdet på datamaskinen. Målet er å få brukeren til å betale løsepenger til angriperen. For at brukeren skal få tilgang til innholdet på egen datamaskin igjen, krever angriper at man betaler løsepenger, ofte i form av bitcoin. Løsepengevirus betegnes ofte som Europas største digitale trussel, og har rammet 15 % av norske virksomheter.

Løsepengeviruset spres først og fremst gjennom vedlegg i epost, Microsoft Office-filer eller via infiserte nettsider.

Dersom man rammes av løsepengevirus anbefaler politiet i Nordland at man:

- Aldri betaler løsepenger.
- Kobler datamaskinen fra nett for å unngå spredning.
- Gå inn på [nomoreransom.org](https://www.nomoreransom.org), og sjekk om det finnes dekrypteringsverktøy for den typen løsepengevirus man er rammet av.

For mer informasjon:

The No More Ransom Project:

<https://www.nomoreransom.org/no/index.html>

Norsk senter for informasjonssikkerhet (NorSIS):

<https://norsis.no>

Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM):

<https://nsm.stat.no>

ANNEN INTERNETTRELATERT KRIMINALITET

Hvordan unngå kyniske bedragerer?

Pandemien skaper muligheter for profittmotiverte trusselaktører som utnytter situasjonen til å utføre svindel og bedragerier i det digitale rom rettet mot privatpersoner eller virksomheter.

God digital hygiene og nett-vett er viktig. Gjør forebyggende tiltak for å sikre deg og dine verdier!

STOPP – TENK – TRYKK

Phishing er sosial manipulasjon der behov for informasjon, usikkerhet, tillit, følelser eller økonomisk uro utnyttes. Økt bruk av hjemmekontor innebærer mulighet for kriminelle til å gjennomføre digitale angrep mot virksomheter og privatpersoner. Phishing begynner ofte med en e-post eller SMS med vedlegg eller lenke til nettsider eller ved bruk av falske nettannonser. Digitale trusselaktører lurer mennesker til å gi fra seg koder, passord og personlig informasjon som kan gi kriminelle innsyn og kunnskap til bedriftens

virksomhet, og utsette bedriften for fremtidige bedrageri.

<https://nettvett.no/sikkerhet-pa-hjemmekontor/>

Falske e-poster og fakturaer sendes til virksomheter, bedrifter og organisasjoner. En falsk e-post kan handle om pengeoverføringer internt i bedriften, eller være betaling for smittevern- og beskyttelsesutstyr. Det er økende kvalitet på falske eposter, og språket er tilnærmet perfekt og tilpasset bedriften eller personen.

Fakturaen kan se ekte ut med logo, adresse, og fakturanummer – men feil kontonummer. Digital informasjon kan lett forfalskes, vurder derfor det du leser nøye. Sjekk alle detaljer selv om det er kort tid til forfall, og dobbeltsjekk med andre om utbetalingen er korrekt i andre kanaler enn epost.

<https://dnb.no/dnbnyheter/no/samfunn/nye-bedragerier/>
<https://www.nsm.stat.no/NCSC/ncsc-varsler/varsel-koronasituasjonen-i-det-digitale-rom>

Investeringsbedragerier ved aksjekjøp og kryptovaluta registreres det mye av for tiden. Svindlere spiller på den økonomiske uroen og det lokkes med å tjene gode penger investeringer i aksjer eller kryptovaluta. Noen svindlere tar kontakt på mail eller telefon. Nettsidene ser profesjonelle ut og kjendiser benyttes ofte i reklamene, men annonsene er falske og pengene som investeres ender opp hos kriminelle.

<https://nettvett.no/investeringsbedragerier/>

A-KRIMSENTERET I NORDLAND

- Tverretatlig samarbeid mellom Skatteetaten, Politiet, Arbeidstilsynet og NAV. Andre offentlige kontrolltater blir koblet på i enkeltsaker ved behov.
- Senteret er lokalisert i Bodø, og har siden 2017 jobbet med å bekjempe kriminalitet i arbeidsmarkedet i Nordland.
- Målet med samarbeidet er å avdekke arbeidslivskriminalitet. Dette kan være

brudd på arbeidsmiljøloven, svart økonomi, trygdesvindler, ulovlig arbeidskraft og utnyttelse av sårbare arbeidstakere.

- Samarbeidet har særlig fokus på bygg- og anleggsbransjen, servering, bilverksted og fiskeri.

A-krimssenteret i Nordland har i den senere tid gjennomført flere kontroller mot virksomheter i bygg – og anleggsbransjen, hvor målet blant annet har vært å avdekke juks med permitteringsreguleringen.

– Vi har de siste ukene oppsøkt flere adresser med byggeaktivitet, hvor vi er kjent med at store deler av arbeidsstokken i virksomheten er permittert. Det er i utgangspunktet ikke ulovlig, så lenge de ansatte sørger for å melde antall arbeidstimer inn til NAV, forteller Lars-Jørgen Gunnestad, senterleder ved A-krimssenteret i Bodø.

Alle som blir permittert eller permitterer får informasjon om rettigheter og plikter. Under de siste kontrollene har A-krimssenteret fokusert på å minne både arbeidstakere og arbeidsgivere om hva de må gjøre for å holde seg til loven.

– A-krimssenteret skal bidra til at ingen misbruker støtteordningene fra regjeringen. Dette er en fellesdugnad hvor vi alle må bidra. Samtidig er støtteordningene i stor grad basert på et tillitssystem. Det er viktig at de permitterte forstår hva som ligger i de lovpålagte pliktene, og at de selv er ansvarlige for å gi korrekte opplysninger til NAV, sier Gunnestad

Dersom de gir feil informasjon til NAV vil pengene de ikke har krav på bli krevd tilbake, og i verste fall kan de bli anmeldt. Arbeidsgiveren kan bli ansett som medvirker.

Etterlyser arbeidsavtaler og timelister

I etterkant av kontrollene har Arbeidstilsynet bedt om at det ettersendes en rekke dokumenter, blant annet bes en av de kontrollerte virksomhetene å kunne dokumentere skriftlig arbeidsavtale, timelister og lønnsutbetalinger til sine ansatte. Hos

den aktuelle virksomheten påtraff kontrollørene også en arbeider som ikke kunne fremvise HMS-kort.

– Her ber vi virksomheten om å dokumentere for oss at HMS-kort er under bestilling. Alle som jobber på bygge- og anleggsplasser skal kunne fremvise og ha gyldig HMS-kort, påpeker Gunnestad.

Arbeidstilsynet gjennomførte også flere samtaler med arbeidstakerne om deres arbeidsforhold, uten at det fremkom noe å sette fingeren på.

LAKSE-SAKENE

I september og oktober 2019 ble flere fiskeribedrifter i Nordland utsatt for eller forsøkt utsatt for grovt bedrageri. Modus i sakene var at last med fisk som skulle transporteres ut av landet ble hentet av et vogntog der skiltene til både trekkvogn og henger var falske. Lasten med fisk ble deretter ført ut av Norge, og lasten forsvant sporløst. Fisken som blir tatt hadde en verdi på pluss/minus en million kroner per transport.

Etterforskningen var internasjonal og ressurskrevende, og avdekket at det var de samme estiske bakmennene som var involvert i flere av bedrageriene. Bedrageriene fremsto som organisert. Gjerningsmennene ga seg ut for å være legitime transportselskaper, og fikk på den måten oppdrag hos selskap som drev med kjøp og salg av fisk. De har dermed kunnet hentet fisk for transport uten å vekke mistanke. Senere har de endret kjøreruten, og ikke møtt opp for levering til avtalt sted.

Parallelt med etterforskningen har Nordland politidistrikt i samarbeidet med berørte virksomheter også arbeidet for å forebygge tilsvarende kriminalitet. Dette forebyggende arbeidet pågår fortsatt, og målsettingen med arbeidet er å gjøre næringslivet bedre kjent med denne formen for kriminalitet, samt sammen med næringen utarbeide konkrete tiltak som kan bidra til å forebygge denne formen for kriminalitet.

NÆRINGSLIVSKONTAKTEN I NORDLAND

Næringslivskontakten i Nordland skal arbeide med å forebygge og redusere arbeidsmarkeds-kriminalitet og kriminalitet rettet mot næringslivet.

Næringslivskontakten er politidistriktets hovedkontakt med næringslivet utenom straffesakssporet, og skal gi råd og videreformidle henvendelser til rett instans.

Funksjonen skal sørge for et godt lokalt samarbeid mellom politiet, næringslivet, sikkerhetsmyndigheter og andre aktører i det sivile samfunn. Dette vil bidra til både proaktive og treffsikre tiltak i næringslivet og hos andre private aktører, og til en helhetlig og kunnskapsbasert kriminalitetsbekjempelse i politiet.

Næringslivskontakten ønsker alle en riktig god sommer.

Næringslivskontakten i Nordland er Håvard Fjarli, og han kan kontaktes på:

Tlf. 918 83 382

E-mail: havard.fjarli@politiet.no